

Kraaien

Algemeen

De familie van de kraaien horen bij de zangvogels, al zou je dat niet zeggen als je ze hoort krassen. Het zijn hele slimme vogels en erg nieuwsgierigheid waardoor ze vaak in de buurt van mensen komen. Door hun zwarte kleur werden ze vroeger vaak gezien als bringers van ziekten (pest) en de dood. Hierdoor werd er veel op ze gejaagd. Omdat ze ook wel een eitje of jong vogeltje lusten, werden ze gezien als concurrenten van jagers en ook daarom afgeschoten. Ondanks deze jacht op kraaien gaat het toch goed met de verschillende soorten. Alleen voor de raaf is de jacht fataal geworden.

Kraaien zijn alleseters, maar ze eten vooral insecten (engerlingen, ritnaalden, kevers, e.d.). In het voorjaar eten ze ook eieren en jonge vogels als ze de kans krijgen. Daarnaast zoeken ze hun kostje bij elkaar op vuilnisbelten en langs wegen waar ze zoeken naar verkeersslachtoffers. In de herfst en winter eten ze ook plantaardig voedsel. Alleen de notenkraker niet, die eet vooral zaden. Hij peutert de zaadjes uit de kegels van sparren en dennen. Sommige kraaiachtigen leven heel sociaal in een kolonie (kauw, roek), andere hebben een eigen territorium dat fel verdedigd wordt tegen soortgenoten.

© Pia

Pia Zomer/Zwarte kraai

Onze Kraaiachtigen

Zwarte kraai

L (lengte van snavelpunt tot staartpunt)
47 cm

Arno Pfenning

De zwarte kraai komt veel voor in Nederland (70.000–100.000 paar). Het zijn standvogels dit betekent dat ze het hele jaar hier aanwezig zijn. Zwarte kraaien hebben een groot eigen territorium. De oude vogels blijven het hele jaar in hun territorium; de jonge vogels worden weggejaagd en gaan in groepjes rondzwerven. Het nest wordt gemaakt in een hoge boom. In uitgestrekte boomloze gebieden komen ze weinig voor. Zwarte kraaien gebruiken vaste slaappleatsen. Op deze slaappleatsen, waar de vogels van heinde en verre naar toe komen, zijn vaak vele honderden, soms duizenden vogels te zien. Het voedsel bestaat vooral uit insecten. Ook eieren, jonge vogels, kikkers, aas en afval staan op het menu.

Bonte kraai

L 47 cm

Agami-Daniele Occhiato

De bonte kraai komt als broedvogel voor in Noord- en Oost-Europa. De leefwijze van bonte kraaien lijkt op die van de zwarte kraaien. In de jaren zeventig van de vorige eeuw overwinterden enkele duizenden bonte kraaien vanuit Scandinavië in ons land. Vanaf de jaren tachtig zijn er steeds minder bij ons gekomen en tegenwoordig gaat het nog maar om een paarvogels. Soms blijft een bonte kraai in het voorjaar hier en vindt een zwarte kraai als partner en maken ze samen een nest.

Roek

L 47 cm

Rene de Ruijter

Roeken zijn in Nederland zowel standvogel als trekvogel. De volwassen dieren blijven het hele jaar in ons land terwijl de jonge vogels naar Engeland trekken. Er overwinteren

tienduizenden Oost-Europese roeken in ons land. In 1943 broedden er 40.000 paar roeken in ons land. In dat jaar werd de wettelijke bescherming opgeheven. Jacht en het gebruik van gif in de landbouw zorgden ervoor dat de populatie in 1970 was teruggelopen tot 10.000 paren. Sinds de hernieuwde bescherming in 1978 zijn er nu gelukkig weer ongeveer 60.000 paren. In de winter zijn dat er minstens 200.000. Het grootste deel hiervan komt uit het buitenland. Roeken zijn echte koloniebroeders. In Oost-Nederland en in het rivierengebied komen de grootste kolonies voor van soms honderden nesten. Na de broedtijd wordt er veel gebruik gemaakt van slaapplekken waar vele honderden vogels samen komen. Het voedsel bestaat in de broedtijd vooral uit allerlei insecten die ze op weilanden en akkers vinden. In de winter schakelen ze over op plantaardig materiaal, vooral granen.

Kauw

L 33 cm

Christa van Ek

De Nederlandse kauwen zijn standvogels. Vogels uit Oost-Europa overwinteren in West-Europa en dus ook bij ons. Net als roeken leven kauwen sociaal. Kauwen zijn als enige kraaien holenbroeders. Ze maken graag gebruik van allerlei holten in

gebouwen, nestkasten en spechtengaten. De broedpopulatie bedraagt ongeveer 200.000 paar. In de winter verblijven er minstens een half miljoen in ons land. Ook kauwen leven vooral van insecten. Maar net als de meeste andere kraaien zijn het alleseters die ook in een menselijke omgeving hun kostje bij elkaar kunnen scharrelen. Ook kauwen slapen met z'n allen samen; vaak met andere kraaiensoorten.

Raaf

L 65 cm

Agami-Han Bouwmeester

De raaf is de grootste van alle kraaien. In Nederland is de soort waarschijnlijk in 1924 uitgeroeid. Jacht en vergiftiging zijn hiervoor de belangrijkste oorzaken geweest. Vanaf 1969 zijn meerdere raven op de Veluwe uitgezet. Het resultaat is dat er op dit moment weer ongeveer 90 paar broeden. De meeste op de Veluwe en enkele op de Utrechtse Heuvelrug. Omdat raven wel rondzwerven maar nooit heel ver gaan, was natuurlijke herbevolking van Nederland niet erg waarschijnlijk. Uitgestrekte rustige gebieden en de aanwezigheid van grote kadavers zijn

nodig om raven in ons land te houden. Van januari tot en met mei maken ze spectaculaire loopings, koprollen en schroefbewegingen boven het broedgebied (zie tekening op de 1^e pagina!).

Ekster

L 46 cm

Rene de Ruijter

De ekster komt in heel Europa voor. Het is een uitgesproken standvogel. Broedparen blijven hun hele leven in het eigen territorium. Alleen de vrijgezelle vogels zwerven in troepjes rond. Eksters maken grote nesten die voorzien zijn van een dak. Op deze manier voorkomen ze dat het wordt geplunderd door zwarte kraaien. Om dit effect te versterken, broeden ze vaak dicht bij de mens. Tegenwoordig kun je overal in Nederland eksters vinden. Het aantal broedparen is ongeveer 50.000. De aantallen blijven gedurende het hele jaar ongeveer gelijk. De hoogste aantallen komen voor in de half open gebieden met veel houtwallen, bosjes, heggen en parken. Hier is ook het meeste voedsel te vinden. Eksters zijn echte alleseters. Het meest eten ze insecten, maar ook eieren, jonge vogels, aas en zaden worden gegeten.

Gaai

L 34 cm

John Naaktgeboren

Gaaien zijn de meest kleurrijke kraaien. Het zijn echte bosvogels die vooral in gemengde bossen voorkomen. Tegenwoordig zie je ze steeds meer in steden en dorpen. Ze zijn zeer nieuwsgierig en waakzaam. De luide, krijsende alarmroep van de gaaien kennen de meeste mensen wel. In ons land zijn gaaien standvogels. In sommige jaren worden wij echter overspoeld door grote aantallen vogels uit Noord- en Oost-Europa. Deze trekken in het voorjaar weer weg. Gaaien worden ook wel de bosbouwers onder de vogels genoemd. In de herfst worden honderden eikels verstoppt in de grond als provisiekast voor de winter. Omdat lang niet alle eikels worden terug gevonden, zorgen de dieren zo voor de bosverjonging. Daarnaast eten ze ook eieren, jonge vogels en aas. In april en mei is de baltsactiviteit op het hoogtepunt. Het gekrijs van achter elkaar aanvliegende vogels en de buizerdachtige roep zijn dan niet van de lucht. De huidige broedpopulatie wordt geschat op 50.000 paren.

Notenkraker

L 32 cm

De notenkraker is de meest zeldzame kraai in Nederland. Hij broedt in Midden-Europa en in Oost- en Noord-Europa. Ze zijn normaal gesproken erg plaatstrouw. Notenkrakers zijn in het algemeen vegetariërs. Ze leven vooral van de zaden van dennen en sparren en van hazelnoten. Als er weinig voedsel is trekken ze weg en komen dan soms ook in ons land. Vooral de Noord-Europese populatie komt dan bij ons terecht. Als er heel veel vogels naar ons komen noemen we dat een invasie. In 1968 was er de grootste bekende invasie. Toen zijn er meer dan 2300 geteld. In elk jaar worden er wel enkele notenkrakers gezien; vooral in de winter.

Moordenaars?

Zijn kraaien moordenaars die de zangvogels uitroeien?

NEE! Zoals hierboven al is aangegeven, zijn de meeste kraaien echte alleseters. Ook eieren en jonge vogeltjes worden niet versmaad. Vooral eksters, kauwen en gaaien hebben de weg naar onze tuinen weten te vinden. Als er een nest van een merel of andere zangvogel wordt leeg geroofd, veroorzaakt dit vaak grote paniek in de vogelbevolking. Dit gedrag leidt ertoe dat veel mensen deze kraaien liever kwijt dan rijk zijn. Velen denken dat kraaien alleen van jonge vogels of eieren leven. Dit is echt niet waar. Ook in de tijd dat kraaien zelf jongen hebben, leven ze vooral van insecten. Het beeld dat ze alleen maar opzoek zijn naar een nestje van een zangvogel klopt dan ook niet. Dat is helaas wel wat de meeste mensen opmerken in hun omgeving. Het principe van "eten en gegeten worden" komt overal voor in de natuur. Een regenworm verteert plantaardig materiaal. Een merel eet de regenworm en een sperwer eet de merel. Kraaien eten zo nu en dan een ei of jonge merel. Dit is een praktijk die al vele duizenden jaren voorkomt. Het aanbod aan prooien bepaalt hoeveel rovers er kunnen bestaan en niet andersom. Het zal dus nooit zo zijn dat roofdieren hun prooien volledig uitroeien. Veel mensen zien in hun omgeving de vogelpopulatie veranderen. Omdat kraaien opvallen en als meedogenloze rovers te boek staan, krijgen zij de schuld, maar hun invloed is heel klein. De achteruitgang van vele vogelsoorten komt vooral door het verdwijnen van geschikte leefgebieden. Door uitbreiding van bebouwing, wegeaanleg, moderne landbouw, ontwatering en meer recreatie, is er voor veel soorten steeds minder plaats in ons land. Dat kraaiachtigen niet verantwoordelijk zijn voor de

achteruitgang van zangvogels lees je in het volgende voorbeeld:

Merels bouwen open nesten en zijn daardoor kwetsbaar voor rovers. Het blijkt dat onervaren merels nesten vaak op ongeschikte plaatsen maken. Deze nesten waaien makkelijk kapot of worden snel gevonden door katten en kraaien. Na verloop van tijd leren ze van hun fouten en zoeken steeds betere plaatsen. Daarbij komt dat merels wel twee of drie keer per jaar succesvol jongen kunnen grootbrengen. Kraaien krijgen daarentegen maar één keer per jaar jongen. Ondanks de toename van kraaien in de afgelopen jaren, is er geen sprake van achteruitgang van het aantal merels.

Ook weidevogelbeschermers denken nogal eens dat hun werk teniet wordt gedaan door de kraaien. Het is inderdaad zo dat kraaien leren dat onder een nestbeschermer een lekker hapje kan liggen. Het plaatsen van een stok een paar meter voor en achter het nest van de weidevogel kan in maailand helpen. Het is echter zo dat alle nesten worden leeggeroofd. Het achterwege laten van nestbescherming heeft als risico dat veel meer nesten verloren gaan onder de tractorwielen. Nestbescherming heeft dus wel zin.

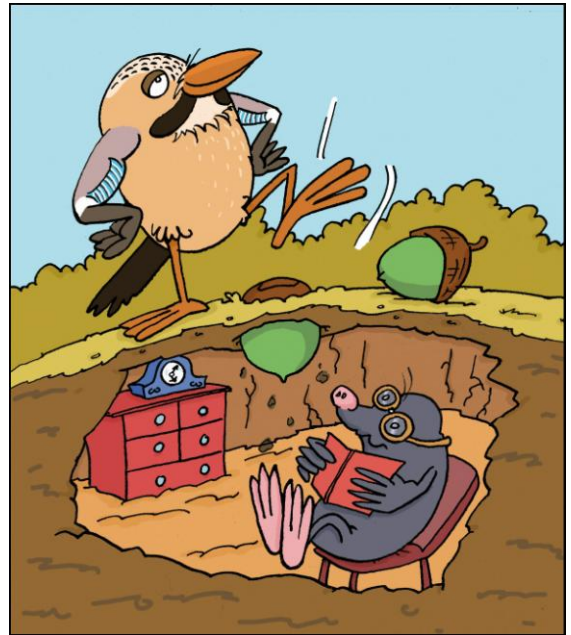
Omdat kraaien overdag actief zijn in de buurt van de mens hebben ze een slechte reputatie. Andere dieren als marters, vossen, uilen, roofvogels en niet te vergeten katten, eten ook (jonge) vogeltjes maar doen dat minder in het zicht. Dit is hun geluk.

Wist je dat.....?

....gaaïen soms een 'mierenbad' nemen door op een mierenhoop te gaan zitten om met behulp van mierenzuur parasieten uit hun verenpak te verwijderen?

....kraaiachtigen heel monogaam zijn? Dit betekent dat ze paartjes voor het leven vormen.

....de gaai een echte eikelverzamelaar is? In het najaar worden eikels massaal gehamsterd en verstopt in de grond, om later bij voedselgebrek weer opgegraven te worden. Een klein deel van de eikels wordt niet meer teruggevonden en kan weer ontkiemen tot een nieuwe eikenboom. Daarom worden gaaïen ook wel de bosbouwers onder de vogels genoemd.

....de huiskraai een exoot in Nederland is? Hij komt hier dus niet van nature voor. Hij is vroeger als verstekeling op een boot in Nederland terecht gekomen.

....bij warmte de ouderraven hun buikveren nat maken om de jongen op het nest koeling te brengen?

....als je op www.youtube.com zoekt op slimme kraaiën je leuke filmpjes te zien krijgt over hoe slim kraaiën wel niet zijn?

....raven met hun sterke snavel onderzoekers problemen bezorgen door zelf de aluminium ring van de poot te buigen? Stalen ringen leken de oplossing, maar zelf die sneuvelden soms.

Word juniorlid!

Als juniorlid van Vogelbescherming kom je op voor de vogels! En als juniorlid krijg je 5x per jaar het spannende magazine **Vogels Junior**. **Vogels Junior** gaat over beesten, buiten en beschermen en is speciaal bedoeld voor jou! Je vindt er de mooiste foto's, posters, gekke weetjes en nuttige informatie over dieren en het beschermen van natuur. Maar je leest bijvoorbeeld ook over de favoriete natuur van Bekende Nederlanders en portretten van mensen die werk maken van natuurbescherming.

Kijk voor meer info op:

www.vogelbescherming.nl/juniorlid

Ook goed om te weten

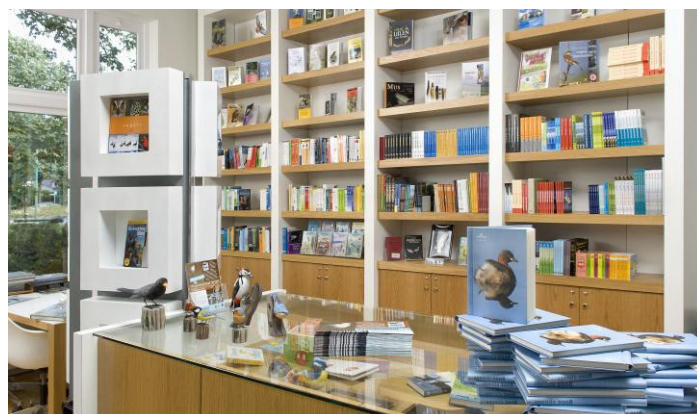
Wat doet Vogelbescherming Nederland?

Vogelbescherming Nederland zet zich in voor alle in het wild levende vogels en hun leefgebieden. Vogels geven heel goed aan of het goed of slecht gaat met de natuur en het milieu. Als het slecht gaat met een vogelsoort, dan is dat een teken dat er iets mis is met zijn leefomgeving. Vogels zijn dus niet alleen het beschermen waard vanwege hun mooie kleuren, afwisselende zang en indrukwekkende vliegkunst, maar ook als boodschappers over de natuur. Vogelbescherming Nederland is de oudste natuurbeschermingsorganisatie in ons land. Ze is opgericht in 1899. In heel veel landen bestaat er een organisatie zoals Vogelbescherming Nederland. Om deze organisaties goed te laten samenwerken is BirdLife International opgericht. Dit is de wereldwijde vogelbeschermingsorganisatie. Op deze manier wordt geprobeerd zo goed mogelijk alle vogels en hun leefgebieden in de wereld te beschermen. Kijk voor meer informatie op www.vogelbescherming.nl

Welkom in de winkel van Vogelbescherming!

Vogelbescherming Nederland verkoopt veel artikelen waarmee je nog meer kunt genieten van vogels. Voor verrekijkers, telescopen, vogelboeken, CD's en DVD's met vogelgeluiden, nestkasten en vogelvoer ben je in onze winkel aan het juiste adres. Leden van Vogelbescherming krijgen op heel veel artikelen aantrekkelijke kortingen in de winkel en de webwinkel van Vogelbescherming. Het adres is: Boulevard 12, 3707 BM ZEIST.

Servicecentrum

Ook met alle vragen over vogels en het beschermen van vogels kun je terecht bij Vogelbescherming Nederland. Kijk eerst eens op: www.vogelbescherming.nl. Hier vind je heel veel informatie en misschien wel antwoord op jouw vraag. Je kunt via deze website ook een mailtje sturen. Natuurlijk kun je ook bellen. Het nummer is: 030 - 693 77 00.